

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.560/2019/15.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: . Márki Zoltán, a tanács elnöke
Molnár Ferencné dr., előadó bíró
. Kónya István, bíró

Az eljárás helye:

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2019. december 16.

Az ügy tárgya: csalás büntette és más bűncselekmények

Terhelt(ek): II. rendű

Első fok: övárosi Törvényszék, 15.B.1801/2014/275., ítélet, tárgyalás,
2016. március 31.

Másodfok: övárosi Ítéltábla, 2.Bf.54/2017/73., ítélet, tárgyalás,
2017. október 24.

Az indítvány előterjesztője: II. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: a II. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a csalás büntette és más bűncselekmények miatt az I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Fővárosi Törvényszék 15.B.1801/2014/275. számú és a Fővárosi Ítéltábla 2.Bf.54/2017/73. számú ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

- [1] A Fővárosi Törvényszék a 2016. március 31. napján meghozott 15.B.1801/2014/275. számú ítéletével a II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés ba) és bc) pont, (6) bekezdés b) pont], felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés b) pont], felbujtóként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk. 345. §) és 63 rendbeli vesztegetés büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont]. Ezért a II. rendű terheltet halmazati büntetésül 5 év szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a

szabadságvesztés végrehajtási fokozata börtön, melyből a II. rendű terhelt annak 2/3 része kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra. A II. rendű terhelttel szemben 21.600.000 forint vagyoneklobzást is elrendelt, a magánfél polgári jogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasította, rendelkezett az eljárás során lefoglalt tárgyakról és a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Kétirányú fellebbezés alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2017. október 24. napján jogerős 2.Bf.54/2017/73. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta annyiban, hogy a II. rendű terhelt terhére rótt korrupciós bűncselekmény megnevezését vesztegetés elfogadása büntetvére [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont I. és II. fordulat] pontosította, helyesbítette a feltételes szabadsággal kapcsolatos rendelkezést, és a II. rendű terhelttel szemben elrendelt vagyoneklobzás összegét 21.900.000 forintra felemelte.

[3] Az eljárt bíróság által megállapított tényállás lényege a következő. A Széchenyi Kártya programban 2003. évtől a pénzintézet 1 és a pénzintézet 2 (mely 2004. szeptember 1. napjától előbbi jogutódja) is részt vett, amelynek keretén belül gazdasági társaságok vagy egyéni vállalkozók 5.000.000 forint erejéig kedvezményes kamatozás mellett vehettek igénybe folyószámlahitelt. A bankok számára a hitel biztosító a Hitelgarancia Rt. készfizető kezességvállalása volt, amely alapján az Rt. a tartozások 73%-áért állami kezességet vállalhatott. Az igénylés folyamata a KAVOSZ Pénzügyi és Szolgáltatásközvetítő Rt.-n (amelyet a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium hozott létre a Széchenyi Kártya program lebonyolítására) keresztül történt; a KAVOSZ Rt.-nél elkészült egy előminősítés. A bank hitelbírálat a KAVOSZ-nál szigorúbb feltételeket is tartalmazott, illetve a bank akkor is elutasíthatta a hitelkérelmet, amennyiben az a KAVOSZ feltételeinek megfelelt.

A banki hitelbírálat gyorsított eljárásban, a fiók szintjén történt meg, a hitelígyérlés előterjesztője a bankfiók valamely ügyintézője - a pénzintézet 1 (pénzügyi 2) esetén, a tényállásban szereplő cégek vonatkozásában a II. rendű terhelt - a döntéshozó pedig a bankfiók vezetője volt. A minősítés alapjául szolgáló elektronikus adatok és a KAVOSZ Rt. által a bankfiók részére eljuttatott hitelkérelemben feltüntetett adatok egyezőségét a bank kijelölt fiókjai ellenőrizték. A hitelképesség szempontjai között szerepelt, hogy a vállalkozás ne szerepeljen a bank tiltólistáján, az előző évi gazdálkodás ne legyen veszteséges, ne legyen lejárt kötelezettsége, az egyéni vállalkozó vagy a társas vállalkozás operatív irányítását végző vezető, tisztviselő minimum két éves munkaviszonnyal, egyéni vállalkozóként végzett tevékenységi idővel rendelkezzen. Feltétel volt az is, hogy az ügyfél a bankot valótlan tény közlésével, lényeges tények elhallgatásával a valóságnak nem megfelelő adatok szolgáltatásával ne tévessze meg, és a feltételeknek való megfelelés mellett az ügyfelet az illetékes döntéshozó is hitelképesnek ítélje meg. A kisvállalkozói kapcsolattartó, illetve az ügyfélkapcsolati menedzser teendői a papír alapú dokumentáció kézhezvételét követően, illetve az elektronikus kérelem adatainak beérkezését követően az alábbiak voltak: ellenőrizni volt köteles, hogy a hitelkérelem hiánytalanul kitöltésre került-e, valamennyi mellékletet csatoltak-e, össze kellett vetnie, hogy a hitelkérelemben szereplő adatok megegyeznek-e az elektronikusan a bankba érkezett, az ügyfélminősítés alapjául szolgáló adatokkal, ellenőriznie vagy ellenőriztetnie kellett, hogy a vállalkozás, annak tulajdonosai, a magánszemély kezes, illetve a kapcsolt vállalkozásnak minősülő cégek szerepelnek-e a bank tiltólistáján, illetve az előírt esetekben be kellett szereznie a BAR lekérdezés eredményét. Javaslatot kellett tennie a program által generált ügyfélminősítési kategória jóváhagyására és gondoskodni az ügyfélminősítési kategória jóváhagyásának dokumentálásáról. Ki kellett töltenie az eljárási rend mellékletét képező egyszerűsített előterjesztés nyomtatványt és benyújtani az illetékes döntéshozó részére. A pénzügyi adatok formai helyességének ellenőrzése is a kapcsolattartó feladata volt, mert a program a mérlegeredmény kimutatás tekintetében nem végzett ellenőrzést.

Az I. rendű terhelt 2004. év során segítői, köztük terhelt-társai segítségével, esetenként személyesen, különböző, nehéz anyagi helyzetben lévő, sokszor hajléktalan személyeket („strómanokat”) kutatott fel, akik anyagi ellenszolgáltatás fejében különböző gazdasági társaságokba léptek be, illetőleg fiktív gazdasági társaságokat alapítottak. Az elkövetők által felkutatott „strómanok” a gazdasági

társaságokba való belépésüket, vagy a társaságok megalapítását - az esetek nagy részében csupán - néhány hónappal követően személyesen, vagy meghatalmazottaik révén Széchenyi Kártya Igénylési Lapot nyújtottak be - főszabály szerint - a KAVOSZ Rt. irodájában azzal, hogy - az I. rendű terhelt és szervezőtársai iránymutatása alapján - hitelügyintéző bankfiókként a pénzügyintézet 2 fiókját jelölték meg. A hitelkérelmeket a II. rendű terhelt által előkészített hitelbírálat alapján a pénzügyintézet 2 (pénzügyintézet 1) kedvezően bírálta el, és a gazdasági társaságok részére 5.000.000 forint (egy esetben 3.000.000 forint) hitelt nyújtott. Az erről szóló értesítést követően vagy az I. rendű terhelt, vagy valamelyik másik szervező, tipikusan a III. rendű, a IV. rendű és az V. rendű terheltek, illetve az általuk beszervezett további szervezők értesítették a „strómanokat”, akik a pénzügyintézet 2-nél a hitelösszeget átvették, majd azt a korábbi megállapodásnak megfelelően - a saját „fizetségükkel” csökkentett összegben - az I. rendű terheltek, vagy valamely másik szervezőnek adták át. A felvett hitelösszegek így elsődlegesen a cégek átvételét és a hitelfelvételre kitaláló és intéző I. rendű, III. rendű, IV. rendű és V. rendű terhelthez, valamint rajtuk keresztül közvetve a II. rendű terhelthez kerültek. A felvett hitelek visszafizetésére sem a „strómanoknak”, sem a szervezőknek, sem a II. rendű terhelteknek nem volt lehetősége, az a szándékukban sem állt.

Az I-V. rendű terheltek jogtalan haszonszerzés végett, a pénzügyintézet 2 (pénzügyintézet 1) megtévesztésével, 2004 áprilisa és 2004 decembere közötti időben 67 különböző gazdasági társaság hitelfelvételében működtek közre, a II. rendű terhelt pedig ezen felül egy cég (1. számú kft.) esetében a terhelt-társaitól függetlenül, míg egy további cég (2. számú kft.) esetében társak nélkül, de azok érdekkörébe tartozó személyek felkérésére működött közre a valótlan adatokkal történő, visszafizetés szándéka nélküli hitelfelvétel ügyintézésében.

A II. rendű terhelt 2003. július 1. napjától a pénzügyintézet 1, majd a pénzügyintézet 2 fiókjában mint hitelezési tanácsadó dolgozott. Feladatkörébe tartozott, hogy szervezze és irányítsa a mikrovállalati hitelügyintézt, segítse elő a bank és leányvállalatai termékeinek és szolgáltatásainak hatékony értékesítését, a mikrovállalati ügyfelek új hiteligyleteinek teljes körű lebonyolítását végezze, bővítse a fiók ügyfélkörét. A Széchenyi Kártya ügyintézt a fiókban a II. rendű terhelt végezte. A II. rendű terhelt mint a pénzügyintézet 2 fiókjának önálló ügyintézésre nem jogosult, de a döntés előkészítésében közreműködő alkalmazottja 2004. évben, a lentebb részletezett esetekben szándékosan, kötelességét megszegve segítséget nyújtott olyan cégek számára Széchenyi Kártya hitel felvételében, melyek arra - általa is tudottan - nem voltak jogosultak. A cégek többsége a hitel bírálatához hamis, nem az arra jogosult adóhatóság által kiállított és valótlan tartalmú hamis nullás APEH igazolásokat csatoltak, ezzel keltve azt a látszatot, hogy adótartozásuk ellenére jogosultak a hitel felvételére. A II. rendű terhelt ellenszolgáltatás fejében vállalta, hogy a társaságok az általa is ismert fenti körülmények ellenére megkapják a hitelt. Ezt szolgálta az is, hogy a valótlan tartalmú iratok olyan adatokat tartalmaztak, hogy már a kezdeti elbírálás során a számítógépes program kategorikusan hitelképesnek és a Széchenyi Kártya hitelre jogosultnak vegye a céget. Erre azért volt szükség, hogy a cég ne kerüljön a mérlegelendő társaságok közé, így elkerülhető volt a részletesebb ellenőrzése a társaság forgalmának és a benyújtott iratokon szereplő adatoknak. Azon vállalkozásokat érintően, akik úgy kezdték az ügyletek intézését és úgy akartak a szerződéses feltételeknek megfelelni, hogy az érdekeltségükbe tartozó cégek utalgattak egymás között, a II. rendű terhelt figyelmeztette a III. rendű terhelteket, hogy nem lesz jó, mert a banknál észre fogják venni. Miután mindez megtörtént, a II. rendű terhelt jelezte az I. rendű terhelteknek, illetve az V. rendű, utóbb a III. rendű vagy a IV. rendű terhelteknek, hogy mikor lehet menni a szerződéseket aláírni. A II. rendű terhelt működésével kapcsolatban jogtalan előnyt - több alkalommal 300.000 forintot, bizonyos esetekben 500.000 forintot - kért és fogadott el az I. rendű, a III. rendű és a IV. rendű terheltektől.

A II. rendű terhelt bár tisztában volt azzal, hogy a hiteleket az igénylők nem fogják visszafizetni, a döntéshozó fiókvezetőt - a Munka Törvénykönyvéről szóló, az elkövetés idején hatályban volt 1992. évi XXII. törvény 3. § (5) bekezdésében foglalt kötelezettségének megszegésével - nem tájékoztatta

azokról az általa ismert körülményekről, amelyek a hitel odaigénylését a bank számára veszteséggel járónak mutatták, és ezzel a döntéshozót és rajta keresztül munkáltatóját tévedésbe ejtette a tekintetben, hogy az igénylések rendben vannak, a hitel biztonsággal folyósítható. A II. rendű terhelt a pénzügyintézet 1 (pénzügyintézet 2) sérelmére elkövetett, 1-8. és 10-70. tényállási pontban írt, összesen 69 céggel kapcsolatos csalási cselekményei révén 343.000.000 forint kárt okozott.

II.

- [4] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a II. rendű terhelt védője - az 1998. évi XIX. törvény 416. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjait megjelölve - terjesztett elő felülvizsgálati indítványt elsődlegesen a II. rendű terhelt felmentése, másodlagosan a megtámadott határozat hatályon kívül helyezése érdekében.
- [5] Indokai szerint a II. rendű terhelt bűnösségének megállapítására a csalás büntette esetében a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor, mivel a csalással érintett hitelügyletekben a II. rendű terhelt jóhiszemű banki hitelügyintézőként vett részt. E tekintetben munkáltatójának tévedésben tartása mint elkövetői magatartás nem került bizonyításra, a vádbeli ügyek vonatkozásában nem merült fel olyan konkrét gyanús körülmény, amelyet a II. rendű terhelt észlelhetett volna. Hivatkozott arra, hogy a II. rendű terhelt tudattartalma - azon ismereten, hogy olyan cégeknek nyújtott segítséget a hitelfelvételhez, amelyek arra nem voltak jogosultak - nem a tényállás részét képező tény, hanem jogkövetkeztetés. Álláspontja szerint a bíróságnak helyesen azt kellett volna megállapítania, hogy a bűncselekmények szervezői a II. rendű terheltet megtévesztették. A szándékossággal összefüggésben hivatkozott arra, hogy a II. rendű terhelt kötelességszegést nem valósított meg, feladatai elvégzése során a hitelügyintézkést gyorsítani sem tudta, valódi „mozgástere” az ügyintézkések során nem volt. A KAVOSZ által átküldött adatok alapján a számítógépes program szerint a cégek kategorikusan hitelképesek voltak, nem kerültek a mérlegelendő társaságok közé. Ebből következően nem is volt szükség a II. rendű terhelthez ahhoz, hogy a szervezők, segítők, hitelfelvevők csalása megvalósuljon. A vesztegetés tekintetében utalt arra, hogy a II. rendű terhelt bűnösségének megállapítása azért törvénysértő, mert a cselekmény elkövetése idején (2004. év) hatályos anyagi jogi rendelkezések alapján bűnössége csak kötelességszegése esetén lett volna megállapítható, ilyen kötelességszegés azonban nem történt. Az indítvány részletezte, hogy a bíróságok mely tények és körülmények tekintetében nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek, illetve kifogásolta, hogy nem foglalkoztak a II. rendű terheltet mentő körülmények, bizonyítékok értékelésével.
- [6] A Legfőbb Ügyészség BF.690/2019/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt törvényben kizártnak tartotta. Az ügyészi álláspont szerint az ítéleti tényállás a II. rendű terhelt téves tényismeretére vonatkozó, és ezen az alapon tévedését megalapozó adatokat nem tartalmaz, ellenben tartalmaz valamennyi, a védő által hiányolt, vagy figyelmen kívül hagyott tényadatot, így a II. rendű terhelt szándékos eljárását megalapozó tudati tényeket, és a kötelességszegő magatartásának leírását. Hivatkozott arra, hogy az indítvány téves értelmezi a tudati tények és a bűnösségi alakzat megállapítása során alkalmazott jogkövetkeztetés közötti különbséget is. Az indokolási kötelezettség megsértésével kapcsolatos kifogás pedig relatív eljárási szabálysértésnek minősülhetne, ezért felülvizsgálat alapját nem képezheti. Mindezek alapján a felülvizsgálati indítványt törvényben kizártnak tartotta.
- [7] A Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében az indítványozó hivatkozott arra, hogy jelen ügyben a III. rendű és a IV. rendű terheltekre nézve megismételt eljárás volt folyamatban, amely álláspontja szerint más megvilágításba helyezi a II. rendű terhelt elkövetésben játszott szerepét. Kifejtette, hogy a II. rendű terhelt nem volt döntésre jogosult a hitelkérelmek kapcsán, egy számítógépes program minősítette a kérelmeket, a II. rendű terhelt banki feladata a Széchényi Kártya konstrukcióban az volt, hogy ellenőrizze az elbíráláshoz szükséges iratok meglétét, azokat

futtassa le különböző elektronikus ellenőrzéseken, ha szükséges, hiánypótlás iránt intézkedjen, a döntésre jogosult által jóváhagyott kérelmek kifizetéséhez értesítse a hiteligénylőt, szerződés aláírásában közreműködjön, majd ezt követően a pénztári kifizetéshez szükséges rendelvényt adja ki. A vesztegetési cselekmények esetében az eljárás megszüntetését, a csalási cselekmények vonatkozásában a terhelt bizonyítottság hiányában történő felmentését, másodlagosan pedig a II. rendű terhelt javára szolgáló további enyhítő körülmények figyelembevétele mellett a kiszabott büntetés jelentős enyhítését, a vagyoneklobzás mellőzését, a bűnügyi költség csökkentését, a közügyektől eltiltás mérséklését és a még le nem töltött büntetés tekintetében a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztését kérte.

III.

- [8] A II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [9] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ügydöntő határozattal szemben jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja. A Be. 648. § a)-c) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [10] Kétségtelen, hogy a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor; a 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja pedig lehetővé teszi a felülvizsgálatot, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.
- [11] A Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatában megállapított tényállás az irányadó.
- [12] Nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor a II. rendű terhelt büntetőjogi felelősségét társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás büntetében, felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében, felbujtóként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében és 63 rendbeli vesztegetés elfogadása büntetében megállapította.
- [13] Az elkövetés idején hatályos 1978. évi IV. törvény 318. § (1) - miként az elbírálás idején hatályos Btk. 373. § (1) - bekezdése kimondja, hogy aki jogtalan haszonszerzés érdekében más tévedésbe ejt vagy tévedésben tart, és ezzel kárt okoz, csalást követ el.
- [14] Az 1978. évi IV. törvény 20. § (3) bekezdése - Btk. 13. § (3) bekezdése - szerint társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg.
- [15] Az 1978. évi IV. törvény 21. § (2) bekezdés - Btk. 14. § (2) bekezdése - szerint bűnsegéd az, aki a bűncselekmény elkövetéséhez másnak szándékosan segítséget nyújt.
- [16] Az indítvány kifogásolta, hogy a II. rendű terhelt esetében a csalás megvalósulásához szükséges elkövetői magatartás hiányzik, a terhelt részéről az ügyintézés során kötelességszegés nem történt, és a terhelt nem bírt tudomással arról, hogy olyan cégeknek nyújtott segítséget a hitelfelvételhez, amelyek arra nem voltak jogosultak, munkavégzése során a hitelekkel összefüggésben érdemi tevékenységet nem végzett, a hitelkérelmekkel kapcsolatban érdemi feladata nem volt; a II. rendű terhelt tudata nem terjedt ki a csalási cselekmények elkövetésére, a bűncselekmények szervezői őt megtévesztették.
- [17] Az irányadó tényállás - az indítványban foglaltakkal ellentétben - egyértelműen tartalmazza a következőket:
 - Az I. rendű terhelt 2004. év során terhelt-társai segítségével, illetve személyesen nehéz anyagi helyzetben lévő, sokszor hajléktalan személyeket („strómanokat”) kutatott fel, akik anyagi ellenszolgáltatás fejében különböző gazdasági társaságokba léptek be, fiktív gazdasági társaságokat alapítottak; ezt követően személyesen vagy meghatalmazottjaik révén Széchenyi Kártya igénylést nyújtottak be az I. rendű terhelt és szervezőtársai iránymutatásai alapján. A hitelkérelmek

iratanyagát az I. rendű terhelt társai rendezték, állították össze, csatolták az elkövetői kör által beszerzett hamis, nem a kiállító hatóságként feltüntetett adóhatóság által kiállított APEH igazolásokat arról, hogy az adott gazdasági társaságnak közteher tartozása nincsen. A hitelkérelmeket a II. rendű terhelt által előkészített hitelbírálat alapján a pénzügyintézet kedvezően bírálta el, és a gazdasági társaságok részére 5 millió forintos (egy esetben 3 millió forintos) hitelt nyújtott.

- A beszerzett „strómanok” a hitelösszegeket átvették, majd saját „fizetségükkel” csökkentett összegben az I. rendű terheltnek, vagy valamely másik szervezőnek adták át; a tartalmilag valótlan hitel- és kezességvállalási szerződések teljesítésére e személyeknek sem szándékuk, sem lehetőségük nem volt, a felvett hitelösszegek nem hozzájuk, hanem az I. rendű, III. rendű, IV. rendű, V. rendű, valamint a II. rendű terhelthez kerültek.
- A bűncselekmény főszervezői és irányítói az I. rendű, III. rendű, IV. rendű, V. rendű terheltek voltak; a hitelügyintézt a II. rendű terhelt banki alkalmazott végezte, aki kötelezettségének megszegéséért a vele kapcsolatban lévő I. rendű, III. rendű és IV. rendű terhelttől cégenként 300.000-500.000 forint közötti összegeket fogadott el;
- A II. rendű terhelt hitelezési tanácsadóként dolgozott, feladata volt, hogy szervezze és irányítsa a mikrovállalati hitelügyintézt, az ügyfelek új hitelygyleteiknek teljes körű lebonyolítását végezze, és bővítse a fiók ügyfélkörét, a Széchenyi Kártya ügyintézését ő végezte. Az pénzügyintézet 2 fiókjának önálló ügyintézésre nem jogosult, de a döntés előkészületében közreműködő alkalmazottja volt, és ennek során szándékosan, kötelességét megszegve segítséget nyújtott olyan cégek számára Széchenyi Kártya hitel felvételében, melyek arra - általa is tudottan - nem voltak jogosultak. A cégek a hitelbírálatához hamis, nem az arra jogosult által kiállított és valótlan tartalmú, hamis nullás APEH igazolásokat csatoltak. A II. rendű terhelt ellenszolgáltatás fejében vállalta, hogy e társaságok az általa is ismert ezen körülmények ellenére megkapják a hitelt.
- Ezt szolgálta az is, hogy a valótlan tartalmú iratok olyan adatokat tartalmaztak, hogy már a kezdeti elbírálás során a számítógépes program kategorikusan hitelképesnek vegye a céget; erre azért volt szükség, hogy a cég ne kerüljön a mérlegelendő társaságok közé, így elkerülhető volt a részletesebb ellenőrzés. Miután mindez megtörtént, a II. rendű terhelt jelezte az I. rendű, illetve V. rendű, majd a III. rendű, IV. rendű terhelteknek, hogy mikor lehet menni a szerződéseket aláírni.
- A II. rendű terhelt, bár tisztában volt azzal, hogy a hiteleket az igénylők nem fogják visszafizetni, a döntést hozó fiókvezetőt nem tájékoztattatta azokról az általa ismert körülményekről, amelyek a hitel odaítélését a bank számára veszteséggel járónak mutatták, és ezzel a döntéshozót tévedésbe ejtette a tekintetben, hogy az igénylések a feltételeknek megfelelnek, a hitel biztonsággal folyósítható (15.B.1801/2014/275. számú ítélet 21–22. oldala).

[18] E tényekből kitűnően a II. rendű terhelt banki ügyintézői minőségében aktív, és központi szereplője volt annak az I. rendű terhelt és társai által kidolgozott konstrukciónak, melynek lényege az volt, hogy a Széchenyi Kártya Program keretében juttatott hiteleket „stróman” személyek közreműködése révén, olyan gazdasági társaságok bevonásával megszerezzék, akik a hitelfelvétel feltételeinek nem feleltek meg, sőt az ahhoz szükséges iratokat, dokumentumokat meghamisították, abban valótlan adatokat tüntettek fel. E konstrukciókban résztvevők nyilvánvalóan tisztában voltak azzal is, hogy az ilyen körülmények között megszerzett hiteleket az igénylők nem fogják visszafizetni, azok teljesítésére sem szándékuk, sem lehetőségük nem volt. Az ily módon megszerzett 5 millió forintos hitelösszeget a terheltek egymás között szétosztották, és a II. rendű terhelt közreműködéséért cégenként 300.000-500.000 forint közötti összegeket fogadott el.

[19] Amint azt az eljáró bíróság helytállóan megállapította, a II. rendű terhelt magatartása megtévesztő - ezáltal tényállási - elemet tartalmazott, hiszen tisztában volt azzal, hogy a hitelígyénylők a hitelt nem fogják visszafizetni, annak teljesítésére sem szándékuk, sem lehetőségük nincs, ugyanakkor a hitel elbírálására jogosult döntéshozót tévedésbe ejtette a tekintetben, hogy a hitelígyénylések a feltételeknek megfelelnek, és a hitel biztonsággal folyósítható. Másfelől a csalási cselekményben

részrtvevő II. rendű terhelt egyben passzív vesztegetés elkövetője is tettesként, amely cselekménye egyúttal lehetővé teszi a jogtalan előny elfogadása révén a csalások elkövetését; működésével kapcsolatban 300.000, bizonyos esetekben 500.000 forintot kért és fogadott el.

- [20] A Kúria az indítvánnyal összefüggésben rámutat a következőkre. A csalás elkövetése többszörös okozatosságot feltételez: tipikusan akként valósul meg, hogy a tettes tévedésbe ejtő magatartásával a passzív alanyánál akarati hibát idéz elő, aki ennek következtében tesz olyan jognyilatkozatot, amelyet egyébként nem tenne meg, a jognyilatkozat következtében pedig akár ő maga, akár más személy károsodik. A tényállás megvalósításának három egymást kiegészítő okozati összefüggés megléte a feltétele. Egyrészt a magatartásnak kell előidéznie a tévedést, annak alkalmasnak, szándékosnak kell lennie, ugyanakkor e tévedés kell, hogy kiváltsa a megtévesztett vagyoni jogi rendelkezését, melyből a kárnak kell bekövetkeznie (BH 2014.69.).
- A csalás megállapításának nem szükségszerű feltétele, hogy az elkövetési magatartás tanúsítása révén a tettes vagy más ténylegesen a jogtalan hasznot megszerezze, elégséges, ha saját vagy más részére való jogtalan haszonszerzés a tettes célja, az elkövetési magatartást e cél elérését kívánva valósítja meg. Aki a tévedésbe ejtésben részt vesz, akkor is tettes (társtettes), ha a célba vett haszonnak nem mindig lesz a részese.
- [21] Jelen ügyben az elkövetők megtévesztő szándéka eredményeként az ügylet szereplői közül mindenki, értelemszerűen a sértett pénzügyintézet kivételével jól járt. Hiszen a kezdetektől fogva a hitelfelvevőként bevontak (gazdasági társaságok) számára sem objektíve, sem szubjektíve nem volt realitása a hitelek futamidő végére történő visszafizetésének. A csalás abban az ígértben gyökeredzik, hogy olyan gazdasági társaságok jutottak hitelhez, akik erre valós helyzetüknél fogva nem lettek volna jogosultak, visszafizetésére pedig képesek. Mindemellett a hitel biztosítéka a Hitelgarancia Rt. készfizető kezességvállalása volt, amely alapján az Rt. a tartozások 73%-áért állami kezességet vállalt. Ez a kialakított megtévesztő konstrukció lényege.
- [22] Az indítvány kifogásolta, hogy a II. rendű terhelt tudattartalmára vont következtetés azért nem helytálló, mert a II. rendű terhelt nem szándékosan cselekedett, hanem jóhiszemű banki hitelügyintézőként vett részt az ügyletekben, illetve a bűncselekmények szervezői lényegében a II. rendű terheltet megtévesztették.
- [23] A Kúria ennek kapcsán rámutat a következőkre. Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ún. alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény stb.) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása.
- [24] Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, külvilágból elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (eredményről) való tudatban előzetesen, illetve egyidejűleg meglévő képzet mindig csak valamely külvilágban megjelenő, illetve fizikai mérhető tényből következtetéssel ragadható meg, s mint ilyen, ténykérdés. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra stb., illetve annak mikéntjére, s a bűnösségre vont következtetés pedig jogi értékelés, ami pedig jogkérdés.
- [25] A tudati - és más tények - megállapításától el kell különíteni a megállapított tények jogi értékelését, ami a valónak már elfogadott fizikai és tudati tényeknek a jogi normával történő egybevetése, a törvény szövegének való megfeleltetése. Ennek eredménye pedig már jogi fogalmak formájában jelenik meg. A kettő közötti kapcsolatot az teremti meg, hogy ha az irányadó tényállás valamelyik külvilágból megjelenő tény és abból vont ténybeli következtetést (tisztában volt, tudata átfogta) egyaránt rögzíti, és utóbbi helyes, akkor a jogi értékelésnek, s ekként a törvényi tényállás adott eleme megállapításának alapja van.
- [26] Jelen ügyben pedig ez a helyzet. A II. rendű terhelt mint a pénzügyintézet 1-nél, majd az pénzügyintézet 2-nél hitelbírálatot előkészítő személy, az ítéletben részletesen felsorolt gazdasági társaságok hitelfelvételében működött közre, a hitelügyintézést végezte, melynek során kötelezettségének megszegéséért a cselekmények fő szervezőitől és irányítóitól (I. rendű, III. rendű, IV. rendű terheltektől) cégenként 300.000-500.000 forint közötti összegeket kért és fogadott el. Érdekében állt a fiók ügyfélkörének bővítése, és közreműködött abban, hogy olyan társaságok jussanak a

Széchenyi Kártya Program keretében hitelhez, akik a feltételeknek nem feleltek meg; a hitelbírálatához hamis, az arra nem jogosult adóhatóság által kiállított valótlan tartalmú APEH igazolásokat nyújtottak be, és a kérelmek olyan valótlan adatokat tartalmaztak, hogy már a kezdeti elbírálás során a számítógépes program kategorikusan hitelképesnek vegye a céget.

- [27] Erre pedig - nyilvánvalóan a II. rendű terhelt által is tudottan - azért volt szükség, hogy egy adott cég ne kerüljön a mérlegelendő társaságok közé. A tényállás tartalmazza azt is, hogy azon vállalkozásokat érintően, akik úgy kezdték az ügyletek intézését, és úgy akartak a szerződéses feltételeknek megfelelni, hogy az érdekeltségükbe tartozó cégek utalgattak egymás között, a II. rendű terhelt figyelmeztette a III. rendű terheltet, hogy „az nem lesz jó, mert a banknál észre fogják venni.” (2.Bf.54/2017/73. számú ítélet, elsőfokú határozat 22. oldal 1. bekezdését követő kiegészítése).
- Miután pedig a hitel ügyében a kedvező döntés megszületett, a II. rendű terhelt jelezte az I. rendű terheltnek, illetve az V. rendű, III. rendű vagy IV. rendű terheltnek, hogy mikor lehet a szerződéseket aláírni, illetve a hitelfelvételhez szükséges további cselekményeket elvégezte.
- [28] A II. rendű terhelt akarati viszonyulását mi sem támasztja alá egyértelműbben, mint az, hogy egy esetben (az 1. számú kft. esetében) a családi cselekmények szervezőitől és irányítóitól (így az I. rendű, III. rendű, IV. rendű, V. rendű terheltektől) függetlenül, míg egy további cég (2. számú kft.) esetében a terhelt-társak nélkül, de azok érdekkörébe tartozó személyek felkérésére működött közre a valótlan adatokkal történő visszafizetés szándéka nélküli hitelfelvétel ügyintézésében; vagyis önállósította (függetlenítette) magát egy adott cselekménysor ugyanolyan módon való véghezvitelében, és a hitelösszeg megszerzésében (15.B.1801/2014/275. számú elsőfokú ítélet 20. oldal 6. bekezdés).
- [29] Rámutat a Kúria arra, hogy a családi cselekményben társtettesként közreműködő elkövető tudattartalma, és ugyanezen elkövető passzív vesztegetői tudattartalma egyazon hitelügylet mikénti elintézése során, e cselekmények szempontjából jelen esetben nem különülhet el egymástól. Másképpen szólva: ugyanazon elkövető esetében az ismertetett tényekből nem vonható le ellentétes következtetés a tudattartalmat érintően, hiszen az ügyek ilyen - csalárd, jogtalan előny általi - elintézéséhez való akarati viszonyulás egyazon tudaton belül csak egyféle lehet.
- [30] Nem sértett tehát törvényt az eljáró bíróság, amikor a II. rendű terhelt büntetőjogi felelősségét társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás büntetvényében megállapította [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés ba) és bc) alpont, (6) bekezdés b) pont].
- [31] Az indítvány a vesztegetés büntette esetében azért kifogásolta a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítását, mivel álláspontja szerint a II. rendű terhelt részéről kötelességszegés nem történt, a II. rendű terhelt nem kezdeményezett korrupciós kapcsolatot. Hivatkozott arra, hogy az elkövetés idején hatályos Btk. alapján a passzív vesztegetés minősített esete kizárólag a kötelességszegés esetén valósul meg, ha viszont a terhelt részéről nem történt kötelességszegés, akkor az elkövetés idején hatályos törvény alkalmazásával büntetőjogi felelőssége sem lenne megállapítható.
- [32] Nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor a II. rendű terhelt bűnösségét 63 rendbeli vesztegetés elfogadása büntetvényében [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont I. és II. fordulat] megállapította, és törvényes a cselekmény minősítése és az alkalmazandó törvény megválasztása is.
- [33] Az elkövetés idején hatályos 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdése szerint a költségvetési szervnek, gazdálkodó szervezetnek vagy a társadalmi szervezetnek az a dolgozója, illetőleg tagja, aki működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, vagy a kötelességének megszegéséért az ilyen előnyt, illetve annak ígéretét elfogadja, vagy a jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- A (2) bekezdés kimondja, hogy ha az elkövető a jogtalan előnyért a kötelességét megszegi, büntetett követ el és egy évtől öt évig, fontosabb ügyben történt kötelességszegés esetén, illetőleg ha a cselekményt bünszövetségben vagy üzletszerűen követi el, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

- [34] Az elbírálás idején hatályos Btk. 291. §-a szerint aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységével kapcsolatban jogtalan előnyt kért, avagy a jogtalan előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve a reá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetértett, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- A (2) bekezdés szerint, ha az elkövető a) a jogtalan előnyért a kötelességét megszegi, egy évtől öt évig, b) ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt bünszövetségben vagy üzletszerűen követi el, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- [35] E rendelkezések összevetéséből kitűnik, hogy a passzív vesztegetés alapesete körében az elbíráláskori, miként az elkövetéskori Btk. egyaránt büntetni rendeli a jogtalan előny kérését; illetve a jogtalan előny (vagy ennek ígérete) kötelességszegés érdekében való elfogadását.
- [36] Az 1978. évi IV. törvény 251. §-a minősített esetként súlyosabban bünteti, ha a tényleges kötelességszegés megtörtént, illetőleg még súlyosabban a bünszövetségben, üzletszerűen megvalósult elkövetést.
- [37] A Btk. 291. § (2) bekezdés szabályozása ezzel teljes egészében összhangban álló, a büntetési tételkeretek is azonosak, ezért a II. rendű terhelt tényállásban írt magatartása mind az elkövetés, mind az elbírálás idején hatályos anyagi jogszabály szerint büntetendő cselekmény, és azonos büntetési tétellel fenyegetett.
- [38] Nem alapos az indítvány azon hivatkozása, miszerint a II. rendű terhelt tevékenysége csupán formális jellegű volt, „mozgástere hiányzott”, és terhére semmilyen kötelességszegés nem róható.
- [39] Ezzel ellentétben a tényállás egyértelműen tartalmazza, hogy a hitelügylet döntésre való előkészítése során a II. rendű terhelt teendői a papír alapú dokumentáció kézhezvételét követően, illetve az elektronikus kérelem adatainak beérkezését követően az alábbiak voltak:
- ellenőrizni volt köteles, hogy a hitelkérelem hiánytalanul kitöltésre került-e, valamennyi mellékletet csatoltak-e;
 - össze kellett vetnie, hogy a hitelkérelemben szereplő adatok megegyeznek-e az elektronikusan bankba érkezett, és az ügyfélminősítés alapjául szolgáló adatokkal;
 - ellenőriznie, vagy ellenőriztetnie kellett, hogy a vállalkozás, annak tulajdonosai, a magánszemély kezes szerepelnek-e a bank tiltólistáján, az előírt esetekben be kellett szereznie a BAR lekérdezés eredményét;
 - javaslatot kellett tennie a program által generált ügyfélminősítési kategória jóváhagyására, és gondoskodnia az ügyfélminősítési kategória jóváhagyásának dokumentálásáról;
 - ki kellett töltenie az egyszerűsített előterjesztés nyomtatványt az illetékes döntéshozó részére;
 - továbbá a pénzügyi adatok formai helyességének ellenőrzése is feladata volt, mert a program mérlegeredmény-kimutatás tekintetében nem végzett ellenőrzést.
- [40] E felsorolásból is kitűnik, hogy az ügyintézés nem csupán formális kérelemtovábbításból állt, az kifejezetten érdemi tevékenység volt; így a BAR lekérdezés eredményének beszerzése, javaslattétel az ügyfélminősítési kategória jóváhagyására; ettől is lényegesebb a pénzügyi adatok formai helyességének ellenőrzése, mert a számítógépes program a mérlegeredmény-kimutatás tekintetében nem végzett ellenőrzést.
- [41] Kétségtelenül ez utóbbi érdemi tevékenységgel függ össze a II. rendű terhelt azon cselekvősege, amely arra vonatkozott, hogy azon vállalkozásokat érintően, akik úgy akartak a szerződéses feltételeknek megfelelni, hogy az érdekeltségükbe tartozó cégek utalgattak egymás között (körbe utaltak a mérlegeredmény kimutatása érdekében), a II. rendű terhelt figyelmeztette a III. rendű terheltet, hogy „nem lesz jó, mert észre fogják venni”.
- [42] Nyilvánvaló, hogy a II. rendű terhelt tényállásban írtak szerinti tevékenysége, melynek eredményeként a döntéshozó számára olyan - valótlan - előterjesztést tett, hogy az igénylések rendben vannak, a hitel biztonsággal folyósítható, sorozatos kötelezettségszegésének eredményeként valósult meg.

- [43] A tényállás az indítványban foglaltakkal ellentétben egyértelműen tartalmazza azt is, hogy a II. rendű terhelt működésével kapcsolatban jogtalan előnyt, több alkalommal 300.000, bizonyos esetekben 500.000 forintot kért és fogadott el az I. rendű, III. rendű, illetve IV. rendű terheltektől.
- [44] Nem sértett tehát törvényt az eljárás bírósága, amikor a II. rendű terhelt bűnösségét többrendbeli vesztegetés elfogadása büntetőjogi megállapította, és a cselekmény minősítése is törvényes [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont I. és II. fordulat].
- [45] A büntetés (illetve az intézkedés) törvényessége esetében a felülvizsgálat oka a Btk. - adott büntetés kiszabása (intézkedés alkalmazása) anyagi jogi alapjára, valamint a nemére, mértékére vonatkozó - mérlegelést nem tűző rendelkezésének megszegése.
- [46] Konkrét ügyben a büntetés (intézkedés) anyagi jogi alapja
- részint a helyes minősítést meghatározó,
- részint az adott büntetés kiszabására (intézkedés alkalmazására), valamint nemére, mértékére vonatkozó anyagi jogi rendelkezés.
- [47] A II. rendű terhelt esetében a legsúlyosabb bűncselekmény büntetési tétele öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés; a halmazati szabályokra figyelemmel a büntetési tétel felső határa a felével emelkedik, de nem érheti el az egyes bűncselekmények büntetési tételeinek együttes tartamát. A terhelttel szemben alkalmazott öt év szabadságvesztés és öt év közügyektől eltiltás ezért nem törvénysértő.
- [48] A Be. 659. § (1) bekezdése alapján a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.
- [49] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható.
- [50] Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének és ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogszabály sérelme nélkül a kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására. A jogkövetkeztetések, így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható. A II. rendű terhelt esetében pedig ez az irányadó tényállás vele szemben a másodfokú eljárás során jogerős ítélettel befejezett ügyben megállapított tényállás, tekintettel arra, hogy az ügyben érintett III. rendű vagy IV. rendű terheltek esetében megismételt eljárás keretében milyen tartalmú döntés született.
- [51] A Be. 649. § (2) bekezdése taxatív felsorolja azon eljárási szabálysértéseket, amelyek felülvizsgálat alapjául szolgálhatnak. Az indokolási kötelezettség részleges megsértése a Be. 609. § (2) bekezdés d) pontja alapján relatív eljárási szabálysértésnek minősül, amely körébe eső kifogás nem teszi lehetővé a felülvizsgálatot.
- [52] A Kúria a 649. § (2) bekezdése szerinti olyan további felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (2) bekezdése alapján hivatalból köteles, nem észlelt.
- [53] Ekként a Kúria a II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

IV.

- [54] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 653. § (1) bekezdése értelmében a Be. 458. § (3) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.
- [55] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételt előterjesztett, illetve

az azonos tartalommal ismételt előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2019. december 16.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Molnár Ferencné dr. s.k. előadó bíró, Dr. Kónya István s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő
BÉ